

Start inventarisatie van Gierzwaluwen

Sinds 1998 is de Gierzwaluwwerkgroep Haarlem (onderdeel van de Stichting Gierzwaluwwerkgroep Nederland www.pz.nl/gierzwaluw) actief, die zich met name bezighoudt met bescherming van nestplaatsen. Sindsdien zijn in Haarlem ongeveer 300 nestkasten geplaatst. Doel van het nestkastenproject is om zoveel mogelijk te compenseren voor broedruimte die verloren gaat door renovatie en opknappbeurten van daken. De meeste kasten hangen in het Garenkokerskadekwartier, de overige kasten hangen verspreid door Haarlem. Momenteel richt de werkgroep zich meer op gemeente en aannemers met als doel om bij bouw en renovaties vervangende nestruimte te creëren. In 1998 heeft de Gierzwaluwwerkgroep contact gezocht met de Vogelwerkgroep o.a. met het verzoek om inventarisaties uit te voeren. In 2000 is hiermee een start gemaakt.

Allereerst is een brief gestuurd naar alle nestkastbezitters waarin wordt aangegeven dat er geïnventariseerd gaat worden, om te voorkomen dat men schrikt wanneer iemand met verrekijker naar het slaapkamerraam staat te kijken. Daarbij is een enquête gevoegd om een indruk te krijgen van de resultaten tot nu toe; de respons was 57%. Zoals verwacht op basis van andere projecten in het land, zijn nog geen resultaten te melden, alleen één mogelijk broedgeval in 1999 dat in 2000 geen vervolg kreeg. Het is bekend dat Gierzwaluwen zeer plaatstrouw zijn en pas na vele jaren een nieuwe broedplaats aandurven. Bij een aantal kasten is gebruik gemaakt van bandopnamen met gierzwaluwgeluiden; in die kasten was gemiddeld meer interesse dan in de kasten zonder geluidsopnamen.

Naast de enquête zijn enkele (delen van) buurten in de binnenstad geïnventariseerd. Het leek zo eenvoudig: één duidelijk herkenbare soort, slechts twee à drie tellingen, alleen met mooi weer en op beschaafde tijden (vlak na het avondeten, goed voor de spijsvertering). De praktijk viel tegen: ze vliegen nóg sneller dan ik dacht, meestal áchter de daken en mooie zomeravonden zijn er in 2000 nauwelijks geweest, althans niet tussen 15 juni en 15 juli, de periode waarin geteld moet worden. Bovendien is 15 juni-15 juli een mooie periode om op vakantie te gaan, wat ook gold voor een aantal vrijwilligers.

Aan de hand van de ervaringen van 2000 zijn de volgende doelstellingen opgesteld:

- bezettingsgraad en broedsucces van de kasten volgen
- verzamelen van "natuurlijke" nestplaatswaarnemingen
- populatieschatting maken

Het Garenkokerskadekwartier is een buurt met een grote broedkolonie en er zijn zo'n 125 kasten opgehangen. Besloten is om in deze buurt zo uitgebreid mogelijk te inventariseren. Uit praktische overwegingen zullen alleen

de kasten worden gevolgd die aan de straatkant hangen. Door regelmatig een enquête rond te sturen, hopen we de broedresultaten van de andere kasten bij te houden. Bovendien houdt dat de eigenaars gemotiveerd om de kasten te laten hangen; doordat de eerste broedpogingen meer dan zes à zeven jaar op zich kunnen laten wachten is dat wel nodig. In het Garenkokerskadekwartier zullen ook de natuurlijke nesten worden geïnventariseerd en zal een populatieschatting worden gemaakt. Voor de overige buurten geldt dat minimaal de nestkasten die in het zicht hangen gevolgd zullen worden, ook hier aangevuld met een regelmatige enquête. Afhankelijk van het aantal vrijwilligers kan dit uitgebreid worden met gegevens over (mogelijke) broedgevallen in natuurlijke nestplaatsen en populatieschattingen.

Verder lijkt het nuttig om een bestand aan te leggen van alle gierzwaluw-nestplaatsen in Haarlem en omgeving om in geval van verbouwing of renovatie de eigenaar van een woning er op attent te maken dat er Gierzwaluwen broeden, zodat hij/zij daar rekening mee kan houden. Daarom een oproep aan allen om de komende zomer alle daken goed in de gaten te houden en (potentiële) broedgevallen aan mij door te geven. De volgende gegevens wil ik daarbij graag ontvangen:

- datum/periode van de waarneming
- adres van (mogelijke) broedplaats
- aantal (mogelijke) broedplaatsen op dat adres
- eventueel korte beschrijving van de plaats (bijv. onder de daklijst; aan de noordkant)
- mogelijk broedgeval: Gierzwaluw aanhakend of invliegend
- zeker broedgeval: piepende of uitvliegende jongen

Natuurlijk zijn oude inventarisatiegegevens van Gierzwaluwen ook zeer welkom! Naast deze laagdrempelige hulp bij de inventarisatie, kunnen we natuurlijk altijd extra vrijwilligers gebruiken die bereid zijn een (deel van een) wijk te inventariseren. Zoals hierboven beschreven: slechts twee à drie keer tellen per seizoen, slechts één vogelsoort en alleen op mooie zomeravonden, dus meld je aan!!

Lida van den Heuvel
 Batavierenplantsoen 45
 2025 CJ Haarlem
 e-mail: r.zaremba@mdw.vu.nl